

Verscheidene priesters en predikanten waren in Vught opgesloten. Soms had de SS het speciaal op hen gemunt¹ en in elk geval was het hun verboden, in hun functie op te treden. Menigeen onder die priesters en predikanten trok zich van dat verbod niets aan. Arbeiders smokkelden af en toe speciale kleine hosties, zoals ze ook voor Amersfoort gebakken werden, het kamp binnen en die werden dan aan priesters gegeven die ze aan gevangenen die wilden biechten, uitreikten. Menigmaal vonden voorts, maar steeds met de nodige voorzichtigheid, gebedsdiensten plaats, zowel van katholieken als van protestanten – men had in het kamp de beschikking over enkele bijbels (hoe die naar binnen gesmokkeld zijn, weten wij niet). Op 25 december '43 vond voorts in een van de barakken een 'echte' kerkdienst plaats (ze was als cabaret-voorstelling aangekondigd – cabaret was toegestaan) die min of meer een oecumenisch karakter droeg: een hervormde ouderling las het

¹ Zo schreef in juni '43 de vader van de schrijver Bert Voeten, Adrianus Johannes Voeten, die van midden maart tot midden augustus wegens hulp aan Joodse onderduikers in Vught gevangen zat, een clandestiene brief aan zijn familie waarin hij o.m. het volgende berichtte: 'Ze hebben het speciaal op de geestelijken gemunt. Het komt bijvoorbeeld voor, dat er, onder het eten, opens een *SS-Führer* binnenkomt. Alles bliksemsnel in de houding natuurlijk. (Voor elk gemeen soldaat moet je in de houding springen en je muts afnemen). Hij zegt, dat hij op luizen komt controleren. Maar in plaats dat hij de rij afgaat, pikt hij er een pater Dominicaan uit. (Dit gebeurde bij mij op de *Stube*). Die moet zich in aanwezigheid van alle gevangenen ontkleden, waarna de *SS*-boef de behaarde delen van zijn lichaam op luizen onderzoekt. Meestal vindt hij er wel een. De pater wordt dan met kaakslagen en trappen naar buiten gejaagd en wat ze tegen hem roepen, wil ik hier liever niet herhalen. De laagste scheldwoorden zijn niet laag genoeg.

Enkele dagen geleden – het was op zondag – lagen we voor de barak in het zand, vuil, zwetend en luizen vangend. Precies een stel dieren. De meesten lagen zich te schurken, want bijna driekwart heeft schurft. Ik krijg er ook last van. Maar ze laten je lopen alsof het gezond voor je is. (Mijn hemd heb ik twee maanden aan!) Ik praatte wat met kapelaan van N. uit Den Haag, die hier al acht maanden is, omdat hij geweigerd had het huwelijk van een *SS*-man en zijn liefje in te zegenen. . . Plotseling komt er een van de beruchtste *SS-Führer*, 'de *Drecksack*' ('de smeerlap' – zo bijgenaamd omdat hij elke gevangene met dat scheldwoord aansprak), 'op ons af. 'Hei daar, jij', riep hij tegen de priester, 'jij kunt toch zingen, niet?' 'Ja', zei de kapelaan rustig. 'Nou vooruit dan, zing ons een stuk uit de *Mis* voor. *Flug!*' De priester werd bleek, maar schudde vastberaden van neen. 'Je wilt niet, *Drecksack*?' brulde de boef. 'Ik mag alleen de Heilige *Mis* zingen als ik voor het altaar sta', zei de kapelaan kalm. Op hetzelfde ogenblik had hij een klap in zijn gezicht te pakken. 'Dan bidden', commandeerde de sadist. 'Dat wil ik wel, voor u ook', zei de priester en hij begon langzaam het Onze Vader te zeggen. Toen verdween de ploert. Wij zijn hier wat gewend, maar ik vertel je, dat we allemaal de tranen in onze ogen kregen.' (Aangehaald in Bert Voeten: *Doortocht. Een oorlogsdagboek 1940-1945* (1946), p. 136-37).